

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. III. De sententia ferenda super interesse Victoris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

non per se ipsum, sed per Procuratorem.

2566. Hoc observandum esse, spectato jure civili, constat ex L. *Non videtur*. 1. C. de *sentent.* & interlocutionibus ibi: non videtur nobis rationem habere sententia decessoris tui: qui, cum cognovisset inter *petitorem, & Procuratorem, non Procuratorem, sed ipsam Dominam* litis condemnavit, cujus persona in iudicio non fuit. Potes igitur, ut re integra, de causa cognoscere; ex quo apparet, hoc non observato, induci sententiae nullitatem, ut notat ibid glossa lit. B. dicens: sententia nulla est, *si litigante Procuratore*, sententia in personam domini concipitur. Cur? quia *Procurator* sive ab initio litem exercuit, sive lite composita, sententia dammandus est, L. 31. in fin. ff. de negot. L. 20. ff. iudicat. solvi. L. inter 8. in fin. ff. de in integr. restit. L. 42. §. 6. ff. de Procur.

2567. Verum, hoc ipsum plures habet limitationes, ut notat glossa in cit. L. 1. ut non procedat. 1. si principalis litem contestatus est, relicto deinde Procuratore; sic gloss. ibi. V. non fuit 2. si agatur iudicio solum Summario, & de plano, ubi non attenduntur ejusmodi solennitates iudicij ordinatij; 3. si quis agat loco ejus, qui per se ipsum comparere non potest in iudicio, ut est Ecclesia, vel Communitas agens per Syndicum; ut colligitur exc. Licet 9. de probat. ubi Pontifex, contra faventinos sententiam tulit, licet illi in iudicio contra Ecclesiam Ravennatensis Procuratorem per Syndicum egissent. Bartol. in dict. L. 1. n. 13. 4. si Tutor pro pupillo, vel Curator pro minore agat L. *Eum, qui. & item, si mihi*. ff. de constitut. pecun. §. si quis per Procuratorem agat in causa criminali se defendendo; nam poena statui debet in principalem L. ult. C. de Injuris. 6. quando agitur per Procuratorem in causa Matrimoniali v. g. praestanda cohabitatione Conjugi; nam tali casu sententia ferri non potest in Procuratorem.

2568. Jam vero spectato jure canonico, recte notat Layman in dict. c. *querelam*. n. 5. quod etsi quis non per se ipsum, sed per Procuratorem, in iudicio agat, sententia in Procuratorem fieri possit; & si agatur civiliter, etiam *debeat*, exceptis quibusdam casibus: hoc tamen in foro Ecclesiastico minus attendatur, in eoque rata sit
Tom. II.

sententia; sive ea in Procuratorem, sive in Principalem feratur. Ratio 1. partis est; quia si cum Procuratore lis contestata est, cum ipso tunc quasi contractum est. Unde, sicut in contractibus actiones, & obligationes, Procurator sibi acquirere censetur, quas deinde mandanti, seu principali cedere debet, L. *multum interest*, 6. jun. Gloss. V. *poies*, & seq. C. si quis alteri vel sibi; (dummodo sit verus Procurator, & non tantum nuntius, qui habeat se ut merum instrumentum mittentis cit. L. *multum*) ita etiam se res habet in quasi contractu per iudicalem litem contestationem.

Ratio secundi est, quia in foro Ecclesiastico non attenduntur illae subtilitates, inventae à juris Consultis ethnicis; cum ipse dominus revera per Procuratorem sit principaliter contrahens in negotiis, & in iudicio litem cum Adversario contestatur; sic Molina de *Justit.* tom. 2. D. 551. gloss. fin. in cit. c. Licet & in c. *suscitata*. 6. de in integr. restitui. V. *Monasterium*. Quo etiam fit, quod executio sententiae (v. g. solutionis debitae exactio) fieri soleat in bonis domini mandantis: atque vice versa, si in iudicio vincat Procurator, ipsi mandanti, seu principali, non Procuratori, solutio fieri debeat; praeterquam, si etiam ad recipiendam solutionem mandatum habeat, L. *hoc jure* 86. ff. de solut.

e. III.

De sententia ferenda super interesse victoris.

2569. Ante resolut. suppon. *interesse* definitur, esse id, quod nobis, facto alieno, abest, quodque lucrari potuimus. Quamvis autem quandoque significet unam cum re, principaliter petita, etiam damna annexa; frequentius tamen usurpatur pro solo damno, seu utilitate distincta ab eo, quod principaliter petatum est; sic Perey-ra in Elucidario n. 889. dicens: *damnum emergens. & lucrum cessans*: (ut inquit Less. l. 2. c. 20. dub. 10. init.) communiter vocari *interesse*. Est autem *interesse* apud Juristas damnum emergens, vel lucrum cessans super eo, quod dati, vel fieri omissum est, v. g. in Papia dari mihi pecu-

pecuniam promisisti tali die, & non dedisti: tunc damni, & lucri ratio habenda est. *Damni*, quia ex illa mora, in qua fuisti, non habui, ut solverem, & pœnam incurri, quam non incurrissem, si loco, & termino præfixis, solvisses: *Lucri*, quia, si mihi loco, & tempore debitis, solvisses, mercimonia comparâssem, & multa lucratus fuisssem. *Damnum emergens* dicitur quando quis detrimentum patitur in rebus, quas habet, vel ipsi debentur: ut cum quis ratione mutui, quod alteri præstitit, cogitur ipse pecuniam fœnori accipere, & usuram solvere; aut res suas minoris iusto, vendere. *Lucrum cessans* dicitur, quando quis impeditur ab aliquo bono consequendo, seu à lucro, quod illi non erat debitum, quamvis sub nomine *interesse* veniant etiam fructus, juxta Baldum conf. 182. in fine, ubi docet, quod sub eo venirent quoque fructus, qui percipi potuissent ex agro, si cultus fuisset; & in materia emptionis, & venditionis, etiam recuperatio pretij, per text. in L. *Lucius de action. empt.*

2570.

Supponendum 2. *interesse*, aliud esse singulare; aliud commune: aliud, conventum. *Interesse singulare* dicitur, quando rei utilitas, non attento communi valori rei, sed ex singulari affectione, quam Actor erga rem habet, æstimatur. v. g. quia res fuit Majorum, quia donata est à Sponsa & similibus, *Commune* est, quod ex communi valore rei, seu ex utilitate, & æstimatione hominum communi taxatur, & unusquisque prudenter æstimaret, si in talibus circumstantiis res ejus esset, v. g. si ager ita vicinus meo agro esset &c. *Conventum* dicitur, cum certa summa, causâ illius, quod interest, promittitur, sive est illa pecuniæ summa, quæ in obligatione faciendi pro eo, quod interest, promissa est, si factum non sit quod fieri debuit; sic Haunoldus tom. 5. de Jure, & Just. tr. 5. n. 142.

2571.

Supponendum 3. *interesse singulare* in præsentatione non venire in considerationem, nec in sententia ferenda ejus rationem haberi, ut dicitur L. *unica* C. de sententijs quæ pro eo, quod interest, proferuntur, ibi: *cum pro eo, quod interest, dubitationes antiqua in infinitum producta sint, melius nobis visum est, hujusmodi prolixitatem, prout pos-*

sibile est, in angustum coarctare. Sancimus itaque, in omnibus casibus, qui certam habent quantitatem, vel naturam, veluti in venditionibus, & locationibus, & omnibus contractibus, hoc quod interest, dupli quantitatem minimè excedere. In aliis autem casibus, qui incerti esse videntur, Judices, qui causas dirimendas suscipiunt, per suam subtilitatem requirere, ut hoc, quod reverâ inducitur damnum, hoc reddatur, & non ex quibusdam machinationibus, & immodicis perversionibus in circuitus inextricabiles redigatur: ne, dum in infinitum computatio reducitur, sua impossibilitate cadat &c. Et hoc non solum in damno, sed etiam in lucro, nostra amplectitur constitutio, quia & ex veteres id quod interest, statuerunt.

Supponendum 4. *interesse conventum* potius habere rationem pœne, quam *interesse* propriè dicti, prout colligitur ex §. 7. *Instit. de V. O.* ibi: in hujusmodi stipulationibus (si quis fortè certum pro incerto stipulatus esset) *optimum erit pœnam subijcere*, ne quantitas stipulationis incerta sit, ac necessè sit Actori probare, quod ejus interest; quod etiam habetur in L. *fin. ff. de pratorijs stipulat*: nisi quod hoc loco non vocetur pœna; his præmissis:

Radix, solvendi *commune* interesse, est mora, & factum Adversarii; sicut Radix restitutionis, est res accepta, & injusta acceptio, de qua latè cum Theologis egi in tract. de jure, & just. q. 10. à n. 455. ubi etiam exposui, non tantum ea, ad quæ tenetur possessor malæ fidei; sed etiam bonæ, ubi advertit, rem à se possessam, esse alienam. Cæterum naturalem obligationem *restituendi* nasci ex sola re accepta, vel, si injusta acceptione, probatur; & 1. quod *ex re accepta*, quia quamdiu res aliqua subest juri alieno, privativè sumpto, cæteri gravantur, ne ipsum impediunt in libero ejus usu: sed habens rem alienam apud se, & non reddens, impedit eum, in libero illius usu; ergo quamdiu non reddit, agit contra jus alienum; sed ad hoc non faciendum, datur obligatio naturalis; ergo ex re accepta ad restituendum datur obligatio naturalis.

Quod etiam *ex injusta acceptione*, exinde constat; quia iniquum est, & contra justitiam, ut quis patiatur damnum in usu rerum suarum præcisè propter

pter iniquitatem alterius; sed hoc fieret, si talis non teneretur ad restitutionem, ergo. 2. Obligatio non peccandi non potest tolli peccando; ergo nec obligatio non damnificandi potest damnificando. Hoc autem fieret, si injusta acceptio non pareret obligationem restituendi.

Prob. nam positâ injusta damnificatione, vel maneret jus alienum erga rem saltem inæquivalenti rehabendam? vel non maneret? si primùm? Acceptor, vi hujus juris gravatur ad reddendum saltem æquivalens. Si secundùm? per injustam ejus damnificationem sublata fuisset obligatio, non damnificandi per injuriam.

Quòd denique ex sola re accepta, vel injustâ acceptione, est, quia nemo tenetur restituere, quando verus dominus habet res suas, prout debet; ergo solum, quando non habet; sed in hoc casu id provenit solum ex duobus prædictis capitibus. Prob. si alter non habet res suas, vel hæ sunt apud alium, vel apud nullum? quodcunque dicatur vera est minor. Nam si sunt apud alium *culpabiliter*? erit obligatio restituendi ex injusta actione, & re accepta; si *inculpabiliter*? ex re accepta. Similiter, si apud nullum sunt, vel hoc est alicujus culpa? vel sine alicujus culpa? si secundùm? nulla est obligatio restituendi, si primùm? obligatio est ex injusta actione; ergo.

2574.

Dices 1. potest dari obligatio restituendi ex contractu, ut si quis alteri se obliget ad solutionem rei, esto casu fortuito pereat; hæc autem obligatio tunc non nascitur ex injusta actione (quia ponitur nulla intervenisse) non ex re accepta, seu inculpabili retentione alieni (quia ponimus rem non existere) ergo ex alio capite. Resp. N. Maj. nam ea obligatio non est ad *restitutionem*; sed *solutionem*, vel *traditionem* æstimationis rei promissione patet debitæ; cum non supponatur jus alienum à te læsum esse, vel actione injusta, vel possessione alieni; ergo non est obligatio reparandi jus læsum; ergo nec restituendi.

2575.

Dices 2. pacto se obligat, alteri restituere rem, vel pretium rei, si eam fur abstulerit, tenetur restituere, conditione positâ; sed non tenetur ex re accepta, vel injusta acceptione; ergo. Ma. patet quia tunc jus domini læsum adhuc extat; ergo tua redditio est reparatio juris læsi

Tom. II.

Resp. majorem veram esse, si promittens pactus est, quòd in se recipiat obligationem furis? non autem si præcisè pactus est, dare pretium. Sic enim adhuc læso manet jus adversus furem, & fur adhuc manet obligatus resarcire damnum; ergo à solvente pretium, jus contra furem non est extinctum. Si autem in se recipit obligationem furis, tenetur ex injusta actione furis.

Dices 3. dantur leges civiles, virtute quarum obligatur dominus ad reparationem damni; à suo mancipio, vel animali aliis illati, esto dominus in conscientia omnino inculpabilis sit, & nullum exinde fructum habeat; ergo; ant. constat ex *lib. 4. Instit. tit. 4. de noxalibus actionibus*, & 9. si quadrupes. Idem habetur eodem *lib. tit. 3. de obligat. ex L. aquilia. Resp. cum Esparza de Justit. q. 26.* leges illas vel non obligare in conscientia; vel obligare solum ad *restitutionem latè sumptam*, ideoque nihil nocere doctrinæ, quæ agit de restitutione propriè tali.

2576.

Ratio autem, quòd radix, ex qua nascitur obligatio *ad interesse commune*, sit mora, & factum adversarii, ex eo est, quia ex hoc fit, quòd alter minus habeat in rebus suis, quàm jus ejus exigat; si enim in mora sit solvendi, quod jure debet; aut ex facto tuo nascatur alteri, quod commodum non habeat, quod habiturus erat; supposito tuo facto, jure illi à te debito, à te præstandum est quantum ejus interest, fuisse in mora, aut factum non esse. Not. tamen, ut ex mora, vel facto contrahatur obligatio solvendi *commune interesse*, non necessariò requiri culpam *Theologicam*; sicut requiritur, ut ex injusta acceptione contrahatur obligatio restituendi restitutione propriè dicta, nimirum reparatione juris injustè læsi.

2577.

Hujus ratio sumitur ex eo, quia, qui bonâ fide vendit alteri rem alienam, putatis suam, ementi eam bonâ fide, tenetur ad interessè, seu solvere, quanti suum interest, rem alienam sibi venditam esse; si nimirum re evictâ illam cedere debeat; sed in dato casu non intercedit ulla culpa *Theologica*; ergo. Ma. prob. 1. ex *L. 8. C. de Evict.* ibi: Venditor hominis, emptori præstare debet, *quanti ejus interest*, hominem venditoris fuisse? quare

Oooo 2

hve

five partus ancillæ, five hæreditas, quam fervus jussu emptoris adierit, evicta fuerit, agi ex empto potest: & sicut obligatus est venditor, ut præstet, licere hominem, quem vendidit; ita ea quoque, quæ per eum acquiri potuerunt, præstare debet emptori, ut habeat. Deinde L. 20. C. eod. ibi: si in venditione dictum non sit, quantum venditorem pro evictione præstare oporteat, nihil venditor præstabit præter simplum, evictionis nomine, & ex natura ex empto actionis hoc, quod interest.

2578. Ex his juribus colligitur, quòd ejusmodi contractui jure insit tacita conventio contrahentium de solvendo communi interesse, in casu evictionis; consequenter id haberi naturaliter, etiam ante Judicis sententiam, licet partes super hoc expressè non convenerint. Hoc ipso enim, quòd ejusmodi contractum celebrare voluerint juxta naturam, & leges confenserunt tacitè in id, quod jure inest tali contractui; sed obligatio solvendi, quod emptoris interest, ex facto Venditoris, rem alienam venditam, & evictam esse, tali contractui jure inest, ut constat ex L. 60. ibi: ex natura ex empto actionis præstabit hoc, quod interest.

2579. Not. autem i. æstimationem illius, quod interest, faciendam à tempore novæ in contractibus stricti juris, & obligationibus faciendi; in stipulationibus dandi, à tempore litis contestatæ, nisi statim in principio certus terminus præfixus esset, & fn. Instit. de V. O. & quoniam mora inimica est bonæ fidei, etiam locum habet in contractibus bonæ fidei.

2580. Not. 2. id, quod attento jure scripto quis licitè consequi potest titulo sui interesse, non debere excedere quantitatem dupli in ijs contractibus, qui certam quantitatem habent; in aliis autem, æstimandum Judicis arbitrio, sive agatur de damno, sive de lucro; L. unicâ C. de sententiis, quæ pro eo, quod interest, proferuntur.

§. IV.

De diversis alijs sententijs.

2581. Frequens quæstio esse solet, de sententijs & decisionibus Rotæ Romana, num habeant vim sententiæ definitiva?

vel tantum consultiva, informativa? Circa quæstionem istam, testatur Fagnanus in c. cum venissent, de judicis, quatuor insignes Rotæ Auditores, (nempe Felinum, Præpositum, Bellam: & Cassad) Rotæ Romanæ decisiones, censuisse, esse probabiles tantum, seu Magistrales; nec esse jura, & ideo reprobari esse; id, quod etiam tradit Geminian. in c. duobus, de Rescript. n. 9. Francus ibid. n. 10. Fagnanus cit. n. 31.

Felinus in c. Pastoralis, de fide instrum. (ubi dicitur, si Pontificis quædam extravagans, seu in juris Canonici corpore non posita constitutio, in judicio allegatur, de qua Judex meritò dubitat, num authentica sit? tunc si juri communi consona sit, secundum eam pronuntiet, quia non tam ipsius, quam communis juris autoritate niti censetur: sin autem dissona sit, secundum eam non pronuntiet, sed Superiorem prius consulat) n. 10. subjungit: idem est de decisionibus Rotæ. Præpositus in c. Neque, dist. 2. decisiones nostræ, inquit, non sunt jura (seu leges) & ideo reprobari possunt; id, quod etiam tradit Bellam: decision. 42. Cassad. decis. 17. n. 7. de præbend. communiter tamen dicitur, esse magna Autoritatis, ut tradit Imola in c. 1. de litis contestat: ac ut docet Franciscus Pavinus (similiter Rotæ Auditor) in præludis Extravag. Joann XXII. Col. 3. V. decisiones Rotæ, facere jus in Curia ad instar styli, saltem, si secundum eas fuerit sapius judicatum; quòd intellige, facere jus inter ipsos Curiales, quod juxta illud in judicando debeant procedere: quamvis extra Curiam non aliter fidem faciant, quam responsa prudentum; sic Pavinus. cit. apud Fagnanum n. 33. at responsæ prudentum, ex se non habent vim definitivam, sed tantum consultivam, seu informativam; ergo etiam decisiones Rotæ Romanæ. Dixi, ex se; nam aliud est, si Princeps illis in suo foro suam Autoritatem imperat.

Præter dicta not. sententiam latam, lite non contestatâ, esse ipso jure nullam; c. unic. de litis contest. nec esse exequendam, licet fatalia sint elapsa; sic Fagnanus ibid. n. 12. cum Baldo consil. 223. & si sententia nulla sit, agendum esse viâ ordinariâ nullitatis; non autem, per remedium restitutionis in integrum c. Requisivit de in integr. restit.

Not.